

BULGARA ESPERANTISTO

Organo de la Bulgara Esperantista Asocio ☉ Органъ на Българския Есперантски Съюзъ

Aperas monate. — Jara abonpago: Bulgario 30 lv., por aliaj landoj 1.50 sv. fr. aŭ egalvaloro. — Aparta numero kostas 3 lv.

Да спасимъ Съюза!

Последенъ апелъ на Централния Комитетъ къмъ всички есперантисти въ България.

Конгресътъ приближава и скоро мандатътъ на временния Централенъ Комитетъ ще изтече.

Комитетътъ до днесъ успѣ да спре увеличането на задълженията на Съюза и се опита да започне да ги намалява, обаче втората задача е неимовѣрно трудна. За това е нужна една сума отъ 100 хиляди лева. Ресурси за набавянето ѝ Централниятъ Комитетъ потърси въ събирането на вземанията на Съюза и въ пласирането на наличнитѣ стоки. Първото върви бавно: изглежда, че голѣма частъ отъ вземанията на Съюза ще се събиратъ по сждебенъ редъ, а това е свързано съ време и до конгреса не ще може да даде чаканитѣ резултати. За пласирането на съюзната стока сезонътъ е най-неудобенъ.

А срѣдствата за изплащане на дълговетѣ трѣбва да се осигурятъ на всѣка цена до Пловдивския конгресъ: съ това сж свързани честъта и бждащето на есперантското движение въ България. Членоветѣ на Централния Комитетъ заявяватъ, че, ако не се намѣри начинъ да се ликвидира съ съюзнитѣ дългове и Централниятъ Комитетъ остане и за напредъ да отговаря ежедневно на кредитори — тѣ не ще се съгласятъ по никой начинъ да влѣзатъ въ бждащия Централенъ Комитетъ, а и твърде съмнително е, дали ще се намѣри въобще нѣ-

кой, който би се съгласилъ да поеме ржководството на организацията при такива обстоятелства.

Централниятъ Комитетъ зове всички есперантисти да проявятъ последнитѣ върховни усилия за спасението на своето дѣло:

Всѣки единъ есперантистъ, билъ членъ на Съюза или не, да напрегне силитѣ си и да внесе веднага колкото може за фонда „Спасение на Съюза“.

Това е последното срѣдство.

Не се ли събере достатѣчна сума — движението е предъ сериозно изпитание.

Нѣма време за мислене или колебание: това, което се иска, трѣбва да стане *днесъ*: утре и двойно по-голѣма жертва не ще може да попрази допуснатата грѣшка.

Български есперантисти!

Разтворете кесииетѣ, притечете се на помощъ, спасете Съюза!

Това не означава, че Централниятъ Комитетъ не ще продължава да търси вземанията на Съюза по всички възможни начини; сумата, която ще се събере отъ тѣхъ, ще послужи на бждащия Централенъ Комитетъ за пропагандични цели.

ЦЕНТРАЛЕНЪ КОМИТЕТЪ:

*Ат. Д. Атанасовъ, Зах. К. Захариевъ,
К. Кирковъ, Пан. Ат. Колевъ, Ел. Бѣгажева,
Мих. Аджаровъ, Ст. Комюджиевъ.*

Докато не успѣемъ да спасимъ Съюза, бжде-те фанатици-есперантисти. Сутринъ първата ви мисль да бжде: какво мога да направя и днесъ за Есперанто?

Всѣки день мисли, далъ ли си всичко, що можешъ, за спасението на дѣлото. Срещнешъ ли есперантистъ, първиятъ ти въпросъ нека бжде: „каво даде за Съюза“. Приготи се да отговоришъ и ти на тоя въпросъ, когато ти го зададе той.

Единъ месецъ такова напрежение, единъ месецъ жертви — и дѣлото е спасено!

Въ нѣкои градове „Bulgara Esperantisto“ нѣма нито единъ абонатъ. Настоящия брой пращаме до есперантскитѣ групи въ такива градове: нека поне тѣ се абониратъ!

За бъдещата дейност.

Почвамъ съ едно „ако“. — „Ако“ Съюзътъ успѣе да ликвидира съ досегашнитѣ си смѣтки и може да мисли за бъдещата дейностъ, тая би трѣбвало да се насочи къмъ целитѣ, легнали въ устава му, и да се отърси отъ търговията. Когато на времето слагахме организацията на тая основа — да се търсятъ ресурси чрезъ търговска дейностъ, ние предполагаме, че тая дейностъ ще бжде *второстепенна*, тя ще има за задача да доставя сръдства за *главната, съществена дейностъ*. Днесъ виждаме, че нѣма у насъ сили за дветѣ направления. Търговията на Съюза ангажира всецѣло силитѣ и времето на Ц. К. и центърътъ на движението се събрна въ една зле уредена и поддържана книжарница.

Какво искаме отъ организацията на българскитѣ есперантисти? — 1) Да се грижи за пропагандирането и разпространението на Есперанто; 2) Да защитава есперантското движение, когато му се правятъ прѣчки; 3) Да се грижи за правилното изучаване на езика, като контролира учебнитѣ помагала и литературата, които се разпространяватъ между есперантиститѣ и 4) Да се грижи за създаване на условия за пълно използване и всестранно прилагане на международния езикъ въ нашата страна.

Въпросътъ е, да се постигнатъ тия четири задачи съ възможния минимумъ отъ сили и сръдства. Да видимъ, какъ би могло да се организира това.

Пропагандата. Центърътъ на движението ще се грижи за общата пропаганда чрезъ пресата — като уреди редовно информиране на българскитѣ вестници за по-крупнитѣ факти отъ всесвѣтското есперантско движение. Той ще урежда и зелената седмица. Ще напхтва и съветва новитѣ есперантисти, които искатъ да създадатъ движение въ своитѣ градове или села. — Въ отдѣлнитѣ пунктове за мѣстната пропаганда и за уреждане на курсове се грижатъ мѣстнитѣ секции или отдѣлни есперантисти.

Общо взето, като изключимъ уреждането на зелената седмица, за останалата пропаганда не сж нужни твърде голѣми сръдства. За зелената седмица ще трѣбва мѣстнитѣ секции да събератъ и изпратятъ въ центъра суми, ако искатъ да получатъ материалъ за пропаганда. Ц. К. ще отпечатва афиши и др. съобразно съ събранитѣ сръдства.

Защита на движението. Ц. К. ще следѣ и при всѣки случай ще отстоява позициитѣ на Есперанто. Мѣстнитѣ секции и отдѣлни есперантисти ще му донасятъ за всички прѣчки, които имъ се правятъ въ тѣхната *чисто културно-просвѣтна дейностъ**). — И за такава дейностъ на Ц. К. не сж необходими особени сръдства.

Обучение въ езика. Тая задача най-добре ще се изпълни отъ предвидената въ устава Изпитна комисия (правилникътъ за функциитѣ ѝ е обнародванъ въ *Bulgara Esperantisto*, г. IV, бр. 1—2). Тоя въпросъ е свързанъ и съ приготвянето и издаването на добри учебници и речници. Ц. К. ще се грижи да поощрява изработването и издаването на такива, а, ако би ималъ възможностъ, би могълъ и самъ да издаде нѣкой трудъ, който заслужава да види бѣлъ свѣтъ, а не намира издатель.

*) Да бждемъ на чисто по тоя въпросъ: ако нѣкой въ своята дейностъ би се отклонилъ отъ неутралността на Есперанто и би свързалъ тая дейностъ съ други противни на законитѣ, въ такъвъ случай организацията по никой начинъ не може да се занимава съ неговия въпросъ: той самъ ще си отговаря за своитѣ действия.

Въ всѣки случай издателската дейностъ и доставянето на помагала и книги ще трѣбва да достига само до такива размѣри, които не прѣчатъ на Ц. К. въ останалата му и по-съществена дейностъ.

Най-подходяще е, съ време издателската и търговска дейностъ да се поеме отъ Есперантското Кооперативно Сдружение, съ което Съюзътъ да бжде въ най-тѣсни връзки.

Създаване условия за използване на езика. При наличността на чудесно организиранитѣ услуги чрезъ Есперанто отъ Ц. Е. А., на Съюза не остава нищо друго, освенъ да дава широкото си съдействие на Ц. Е. А. и да следи отблизо дейността на последната.

Тѣзи кратко формулирани задачи трѣбва да съставятъ основата на бъдещата дейностъ. Всѣка отъ тѣхъ съдържа неизброими възможности за разширение (въпросътъ за метода при обучението, събиране статистически данни за движението, систематизиране на пропагандиченъ материалъ и пр. и пр.) — които зависятъ вече отъ способността, инициативата и широкия погледъ на ръководното тѣло.

Сега да видимъ и какво ще ни трѣбва, за да осигуримъ минимума на една такава дейностъ. Разходитѣ на Съюза въ най-ограниченъ размѣръ ще бждатъ за година:

За помѣщение на канцеларията . . .	12,000 лв.
За секретаръ (по 1500 лв. мес.) . . .	18,000 „
За канцеларски, отопление и пр. . .	10,000 „
Всичко . . .	40,000 лв.

Ето, това е скелета на нашия бъдещъ бюджетъ. За тоя разходъ ще трѣбва да се намѣри съответенъ приходъ. При две хиляди члена по 20 лв. годишенъ вносъ ще имаме нужнитѣ 40,000 лв.

Органътъ на Съюза ще си има отдѣленъ бюджетъ. За 12 броя (всѣки въ 8 страници) по 2,000 лв, ще сж нужни 24,000 лв.

Хиляда абонати по 30 лв. даватъ 30,000 лв.

И тѣй цѣлятъ въпросъ се свежда къмъ това: ще може ли организацията ни да обедини 2000 члена и ще може ли списанието да намѣри 1000 абонати?

Ако всѣки изпълни дълга си, агитира и организира безспирно есперантиститѣ, ако всѣки новъ есперантистъ още като курсистъ се привлече въ Съюза, ако — най-важното — *вноскитѣ се пращатъ безъ забавяне* — това положение може да се постигне.

Отъ списанието ще може дори да остане единъ излишъкъ, а и отъ досегашнитѣ съюзни издания ще се реализира една малка печалба. Отъ тия суми ще се образува резервенъ фондъ на организацията, който ще бжде опората ѝ въ трудни моменти.

Ще свърша съ мисълта, съ която почнахъ: за това може да се мисли, само ако успѣемъ да превъзмогнемъ по-скоро съ общи усилия днешното тежко положение.

Ada.

Колко енергия е изхабилъ Централниятъ Комитетъ до сега само за ликвидиране на досегашното положение! Ако тя бѣше дадена за пропаганда — какви резултати бихме имали! Помогнете да разчистимъ старото, за да заработимъ само за напредъка на дѣлото!

Есперантското Кооперативно Сдружение в България

То се основа през 1923 г., с цел да поеме издаването и търговията с есперантски книги в страната.

Съгласно устава си, сдружението не раздава дивиденди. Отъ чистата му печалба 50% се дава на Бълг. Еспер. Съюзъ за пропаганда, а останалата част се разпределя по разнитъ фондове (резервенъ и пр.)

Презъ първата година отъ съществуването си (1924 г.), то успя да събере единъ дѣловъ капиталъ отъ 9500 лв., отъ чието обръщане реализира още въ сжщата година печалба 4,348.05 лв. (Балансътъ му за въпросната година е публикуванъ въ *Bulgara Esperantisto*, г. VI, бр. 7, стр. 111).

Следъ изтичането на годината се видѣ, че липсватъ достатъчно сили, за да се продължи работата: есперантиститъ въ своята маса не подкрепиха достатъчно това начинание, а и лицата, които го ръководѣха, бѣха сжщевременно ръководители и на общото движение. За да не се поддържатъ излишни разходи и да не се поематъ рискове, а да се запази постигнатото положение, общото годишно събрание презъ 1925 год. реши, да преустанови дейността на Сдружението временно, като се запазятъ стокитъ му, докато настѣпятъ условия удобни за работа. Тѣй че отъ тогава Сдружението е въ летаргия и чака своя майсторъ, за да тръгне пакъ напредъ. Благодарение на това спиране въ единъ моментъ на добро състояние, то днесъ е запазило своя активъ, и този, който би го поелъ, не ще има да се справя съ миналото.

Презъ време на извънредния конгресъ на Бълг. Есп. Съюзъ тая година, бѣ свикано и общо годишно събрание на Сдружението за 7 май; по липса на кворумъ то се отложи за следния день, 8 май, когато се и състоя.

Общото събрание констатира почти сжщото положение, при което бѣ оставено Сдружението, съ незначителни промѣни: кооператори 28, дѣловъ капиталъ 9,600 лв., резерв. фондъ 1864.40 лв., фондъ

несъбираеми вземания 86.95 лв., дебитори 10,217.10 лв., издания 7 лв. (амортизирани), консигнатори 140 лв., учредит. разноси 2318 лв., печалба 1,013.30 л.

Събранието реши: да се прибере и блокира имотътъ и стоката на Сдружението въ помещението на Бълг. Есп. Съюзъ. Наличитъ суми да се вложатъ на лихвена сметка въ кредитно учреждение. Нови дѣлове да се приематъ и влагатъ сжщо въ кредитно учреждение.

На общото год. събрание презъ 1925 г. излъзоха по жребие отъ управ. съветъ Д. Симеоновъ и Милчо Георгиевъ; отъ тѣхъ М. Георгиевъ бѣ избранъ, а на мѣстото на Д. Симеоновъ се избра П. Колевъ; запасни членове бѣха избрани: Г. Актарджиевъ и Г. Фандъковъ. Тѣй че управит. съветъ бѣ въ составъ: Ат. Д. Атанасовъ, Бор. Панчевъ, Киро Георгиевъ, М. Георгиевъ и Пан. Колевъ-Ат. Д. Атанасовъ си подаде оставката и на негово мѣсто бѣ поканенъ Г. Актарджиевъ, когото избраха за председател, обаче последниятъ се отказа, и Ат. Д. Атанасовъ бѣ принуденъ да оттегли оставката си.

Контр. комисия се състои отъ: Г. Орѣшковъ, Ст. Минковъ и Мар. Христовъ.

На тазгодишното общо събрание управит. съветъ си поднесе изцѣло оставката, обаче събранието преизбра както него, тѣй и контролната комисия.

Изобщо кооперацията би могла да се разработи, ако дѣловиятъ ѝ капиталъ се увеличи достатъчно (поне до 150,000 лв.) и ако се намъри подходящо лице да я ръководи.

Днесъ, когато отъ българскитъ есперантисти се искатъ материални жертви за спасяването на общия съюзъ, не е навременно да се слага и въпроса за възобновяване на дейността на кооперацията, обаче утре, когато — дай Боже — се превъзмогнатъ трудноститъ и Съюзътъ тръгне нормално, въпросътъ за кооперацията ще се наложи самъ по себе си. И който дойде да я поеме, ще я намъри въ едно положение, което ще му позволи да мисли само за напредъ.

Al la kongreso!

Jam de post multaj jaroj ĝi ripetas sin ĉiun someron.

Vagonaro spiregas tra la nokto.

Gaja bruo en unu vagono. Kantoj, ludoj, dancoj, fidoj dum la tuta nokto.

Jen stacieto ia. Kontraŭ la mallumo batalas kadukaj petroĵlanternoj. La dormema figuro de la ruĵĉapela deĵoranta oficisto direktas sin al la „furgono“ por aranĝi la formalajojn. Sur la malforte lumigata perono grupo da ĝepersonoj, kun valizetoj, pakajoj. Super iliaj kapoj — la verda standardo. Kaj ĉiam la sama demando:

— Kie, en kiu vagono veturas la esperantistoj?

— El la vagono eltenendas sin alia verda flago:

— Samideanoj ĉi tien, ĉi tien!

— Ĉu estas loko?

— Por esperantistoj ĉiam troviĝos.

En la gaja vagono tumulto komenciĝas.

— Hoo! Bonan venon, bonan venon!

— Denove al kongreso, ha?

— Ĉisvivis ni ankoraŭ tiun kongreson.

— Kiomope vi veturas?

— El kiuj urboj estas samideanoj?

— Ĉu la prezidanto estas en la sama vagonaro?

— Kie estas X? Ĉu li ne venos?

— Samideanoj, ni denove ekkantu la himnon!

Kanto eksontas, la vagonaro flugas, spiregante, kaj portas al la kongresurbo la vagonon, plenaĵ je esperantistoj kaj je espero... unu feliĉan anguleton de la optimista Esperantujo...

Kaj ĉiun someron ripetas sin tiu mirinda veturo.

Ĉu ni ne atendas ĝin ankaŭ ĉi-jare?

Freŝa mateno. Plena salono. Solena humoro.

Io pura, honesta, ĝoja regas en la zumanta amaso Eksilento.

Leviĝas sonoj: „En la mondon venis nova sento!“

Emo io streĉas vizaĵojn.

Kaj tio ripetas sin ĉiujare.

Kiomfoje jam ekbatas nia koro en tiu solena momento!

Poste — salutaj paroloj. Ho, kiom da simpatio estas ŝutata sur la kapojn de la esperantistoj! El ĉiu flanko. Ili ne sciis, ke ili havis tiom multaj amikoj... Feliĉe, la malnovaj skeptike ridetas. Konas ili la valoron de tiu salona simpatio.

Poste — raporto. La plimulto oscede aŭskultas. Malvigla diskutado. La koridoro estas pli interesa: tie ĉiu rapidas aĉeti ion de la ekspozitaj sur tablo esperantaĵoj. Se ne alion, almenaŭ poŝtkarton — la plej malmultekostan komercaĵon.

Kie vi tagmanĝos? — Venu kun ni en la vegetaranan restoracion. Tie estas malmultekosta la manĝado. — Jes! Vivu la vegetarismo!

Gaja bruo ĉe la tablo de la tagmanĝantaj geesperantistoj... Kongresa humoro, ŝercoj, ridoj... Akvo kaj limonado...

En ĉiu kongreso aperas iu melodio, ligita kun tiu kongreso, kiu longe poste persekutas partopreninton... Se iu hazarde nun ekfajfetas „Santa Luĉia“ — oni tuj rememoras la Rusĉukan kongreson kaj eksentas la freŝan vesperan aeron sur Danubo... Ĉu vi deziras transporti vin en la marbanejon de Varna? — Ekkantu do: „Alvenis en Varna la popo Andrej“.

Denove iu melodio venos dum la Plovdiva kongreso. Certe!

Kaj en ĉiu kongreso aperas iu nova figuro — fervora, parolema, kaj ekposedas la atenton de ĉiuj esperantistoj. Li saĝe konsilas kaj pentras novajn perspektivojn... Nun oni vidas, kion ni devis fari, sed ne faris ĝin ankoraŭ!

— Jen, tiu estas esperantisto, kian bezonas la movado!

Sed post unu jaro tiu figuro estos jam rememoraĵo: ĝi ne aperos ĉe la nova kongreso. Ne timu alia elstaros, kaj la kongreso sen sia apartulo ne restos!

„Sanga Kanto“ de Penco Slavejkov kaj la antaŭliberiga epoko de Bulgario

Ĉu vi scias, kion prezentas la revekiĝo de unu popolo el longa dormo — daŭrinta preskaŭ kvin jarcentojn?

En la fino de la XIV jarcento la bulgara regno falis sub la jugon de la turka imperio¹⁾. Tiu jugo daŭras ĝis la jaro 1878, kiam, sekve de la milito inter Rusio kaj Turkio, la bulgara popolo ricevis sian politikan liberecon.

Nigra epoko estas tiuj kvincent jaroj da jugo por la bulgara popolo. Forgesita de la civilizita mondo, senigita de sia inteligenta klaso, malestimegata kaj konsiderata kiel taŭga nur por la plej humila laboro, senigita de lernejoj kaj preĝejoj en sia lingvo, post kiam ĝi estis havinta sufiĉe frue relative tre altan kulturon — la bulgara popolo ĉirkaŭ la fino de la XVIII jarcento komencis perdi ĉian nacian memsenton kaj

¹⁾ Tirnovo, la ĉefurbo de la malnova bulgara regno, estis konkerita de la turkoj post longa sieĝo la 17. VI. 1393.

La delegitoj diskutas. Enue estas en la salono La plimulto preferas promeni: Tie, sur la stratoj, en la promenejoj, zurnas la verda popolo: gaja, kontenta, feliĉa!

La akademiaj diskutoj en la salono finiĝas nature per decidoj: manoj estas levitaj — ĉio ordigita. Oni elektas Centran Komitaton, voĉdonas buĝeton...

La vespera promeno estas multe pli interesa kaj bela. Oni kantas — tie unuj esperantistoj alportas la novajn esperantajjn kantojn, aliaj lernas ĝenerale kanti esperante. De tie oni disportos la kanton esperantan en la vilaĝojn kaj urbojn de la lando, kaj kantos ĝin ĝis estonta kongreso, kiam nova kanto estos alportata.

Kaj disiras la gesamideanoj. Finiĝis la kelkaj feliĉaj tagoj. Kvazaŭ oni estis deŝirita de la malbela prozo de la ĉiutaga vivo; kvazaŭ iu sorĉisto per sia magia bastoneto estis kolektinta amason da homoj en la insulon de la feliĉo...

Oni disiras, kaj en la lasta momento oni komprenas, kiom belaj, nereveneble feliĉaj estis la ĵus pasintaj kongrestagoj.

Denove komenciĝas la prozo. La Centra Komitato alvokas, memorigas la decidojn de la kongreso, postulas.

Dormas trankvile la provinco. Neinteresaj estas la paroloj de la Centra Komitato.

Venos denove la mirindaj, sorĉe belaj tagoj post unu jaro.

Tiam — jes tiam estos denove entuziasmo, ĝojo, kantoj... kelkaj tagoj da feliĉa vivo, kaj iomete da enuigaj organizaĵaj demandoj...

Ĝis revido, karaj gekongresanoj! Baldaŭ ni revidos niajn vizaĝojn: ja la tagoj atendataj proksimiĝas!

La Konstanta Kongresano.

Ĝi estis sur la sojlo de sia malapero, de sia asimiliĝo en la grekan nacion — kio cetere estis la sisteme persekutata celo de la Konstantinopla greka patriarkio kaj de la partio de la „fanariotoj“ („Fanaranoj“ — loĝantaj la kvartalon Fanar en Konstantinoplo, en kiu estis la greka patriarkio kaj la intelekta centro de la greka propagando).

Sed ne povis pereii urtu rezistema nacio. En 1792 la nekonata ĝis tiam modesta monako Paisij jetis per sia „Historio slavbulgara“ la varman vokon al ĝi por rekonsciiĝo. Mankis tiam presarto en Turkio. Tiu ĉi manskribita libreto estis disportata piede de sia aŭtoro al bulgaraj urboj, urbetoj kaj vilaĝoj, kie oni diligente reskribis ĝin kaj per tiu primitiva maniero ĝi akiris vastan popularecon, bruligis la fajron de granda nacia movado.

Estis io majesta en tiu tutpopola ekmoviĝo al nacia memkonscio. La bulgaroj komencis obstinan batalon por elmiliti siajn perditajn rajtojn. La batalo estis en du direktoj: *por spirita emancipiĝo* el la dependeco de la greka patriarkio, kiu altrudis en la preĝejoj kaj en la lernejoj la grekan lingvon, persekutante la bulgaran, kaj *por politika liberigi* el la jugo de la turkoj.

La unua movado, tiel nomata en la bulgara historio „la eklezia problemo“ estis gvidata en la teritorio de la turka regno, estis legala kaj finiĝis per unu akto de la turka sultano de 28. II. 1870, per kiu estis formata en Turkio bulgara sendependa eklezio — eksarkio. La greka patriarko ne konsentis akcepti tiun akton, eldiris „anatemon“ (malbenon) pri la bulgaroj kaj proklamis la novekreitan eksarkion *skisma*. Tiu stato — la skismo — daŭras ĝis nun.

La dua movado, por politika liberiĝo, esprimis sin unue en la apartaj agoj de la bandoj, formitaj de nekontentuloj pro la turka jugo, kiuj vagis en la arbaroj de la „maljuna patro Balkano“ kaj venĝis al la turkoj por la kaŭzitaj al ili persone malbonoj aŭ familiaj malhonorigoj. Tio estas la „hajdutoj“, prikantiĝitaj en tiom multaj popolaj kantoj de la bulgaroj.

Iom post iom la stato de apartaj, individuaj agoj de hajdutaj bandoj transformiĝas en sisteman revolucion movadon, kies intelekta gvidanta centro estis ekster la limoj de la turka imperio — en la ŝtatoj de la serboj kaj de la rumanoj, tiam liberigitaj el la turka jugo, sed ankoraŭ ne plene suverenaj. La organizintoj estis jam homoj kun pli alta kulturo kaj klereco, kiuj metas ĉion sur pripensitan sisteman bazon kaj agas per ĉiuj eblaj rimedoj por organizi la bulgaran popolon por ĝenerala tutlanda revolucio. Estis „apostoloj“ — delegitaj de la Centra Revolucia Komitato (Bukureŝto), kiuj travagis kaŝite la bulgaran landon kaj formis en urboj kaj vilaĝoj „sekretajn komitatojn“, kiuj preparis plu la revolucion (altiris novajn konspirantojn, aĉetis pafilojn, preparis kuglojn kaj aliajn pafmaterialojn, ekzercis la adeptojn en pafarto ktp.). En la lastaj jaroj de la jugo la revolucio de la bulgara popolo havis jam karakteron de malfacile kaŝebla fajrego. Ie fumis. Entuziasmo kaj naiva optimismo bolis: en kelkaj urboj estis preparitaj la famaj kanoj el la trunkoj de ĉerizarboj, kiuj kanoj devis esti kontraŭmetataj al la turka artilerio!

Por subteni la spiritojn viglaj, la Centra Revolucia Komitato formis kaj sendis el Rumanio en la turkan regnon de tempo al tempo bandojn da revoluciuloj, kiuj batalis kun la turka militistaro kaj konfuzis la ordon en la imperio.

Fine en aprilo 1876 la ĝenerala revolucio estis proklamita en kelkaj lokoj. Ĝia proklamo estis rapidigita antaŭ la decidita tempo, ĉar la plano estis perfidita kaj la turkoj entreprenis kontraŭmezurojn.

La granda aprila revolucio ne sukcesis. Ĝi donis en sango kaj flamoj, kiuj forglutis tutajn floranajn regionojn. La neaŭditaj kruelaĵoj de la turkoj por la sufoko de la revolucio skuis la konsciencon de Eŭropo: estis entreprenitaj enketoj, kiuj konstatis monstrajn kruelaĵojn.

Tiu sango verŝita provokis jam la rusa-turkan militon de 1877-1878, kaj per tio ĝi atingis, kvankam ne direkte, sian celon: ĝi donis liberecon al la bulgara popolo.

La epoko, kiam bolis tiuj bataloj, estas aparta interesa kaj ĝi servis kiel temo al multaj bulgaraj literaturistoj. Kvankam ne tre malproksima de ni — ja nur kvindek jaroj nin dividas de tiuj tagoj de granda heroaj agoj por libereco — ĝi jam prezentas ion fabelan por ni. Du grandaj eposaj provoj estas en nia literaturo, kiuj celas prezenti la malsimplan bildon de tiu majesta batalo en ĝia pleneco, prezentante la kulturen nivelon, la partoprenon de la diversaj sociaj klasoj, la bolon de la revolucia sento. Ili estas la romano de Ivan Vazov „Sub la jugo“, kaj la eposo de Penĉo Slavejkov „Sanga Kanto“.

„Sanga Kanto“ prikantas la verŝitan en 1876 sangon, en unu larĝa bildo de nacia vivo. Ĝi estas tradukita ĝis nun en svedan lingvon, kaj partoj de ĝi — en aliajn eŭropajn lingvojn.

Nun ni prezentas la esperantan tradukon de la prologo de tiu eposo. En tiu prologo estas jam donata la ĝenerala tono de fila amemo kaj respekta admiro al la ago de tiu generacio, kiu per sia sango aĉetis la liberecon de la nuna Bulgario.

La traduko estas de nia konata malnova samideano *Ilia Silvestriev* el Sumen.

En unu el la sekvantaj numeroj de „Bulgara Esperantisto“ ni povos kredeble doni ankaŭ la tradukon de la kanto unua de l'eposoj, faritan de la sama tradukinto.

Penĉo Slavejkov

Sanga Kanto

PROLOGO

Infano eta, jam ĉe l'sino de l' patrinio
mi aŭdis kantojn kaj fabelojn pri l' destinoj,
pri l' luktoj kaj suferoj de mia land' patruja,
de l' patrolando, kiu jam de la tag' unua, —
neniu scias kial, pro kies vol' supera
el larmoj destiniĝis, al sango kaj sufero.
Reale kaj ensonga tiam, tre multaj bildoj,
pentraĵoj kaj figuraj, kaj multaj revoj mildaj
timigis min, tumultis kaj min ĉirkaŭis are,
kaj premis la animon tere kaj koĉmare...
Kaj eble, al mi ŝajnas, se vivas ĝis hodiaŭ
amiko samaĵulo en naskolando mia, —
li foje rememoros: kuriverte, post la ludoj,
sur Pavlov-kamp' aŭ apud Miŝteraj Elfo-putoj
mi kial rakontadis ĉi tiujn kantojn iam
kaj ĉi-fabelojn belajn... Ni ja minacis tiam,
ke ĉiuj en estort', kreskinte maturaĝaj,

por la patrujo kune batalos ja kuraĝe
kaj liberigos ĝin de sklava la sufero
kaj la malbono jam de l'mondo malaperos,
ĉar ni — jes, certe ni! — en man' kun batalilo
forigos ĝin por ĉiam de nia ter' facile.

Infanaj oraj tagoj, vi kiert malaperis?
Nejblanka buklo jen super la frunt' aperis;
de pensoj jam aliaj ŝarĝite la animo
de via katmemoro fremdiĝas malproksime!
Kaj kvazaŭ de aŭtuna ekspiro forŝirita
folio — nur kelkiam, el la profund' subite
de mia kor' soleca ŝiriĝas ĝem' sopira
kaj flugas ĝi al vi, kaj orfe ĝi foriras.
De la mirindaj tagoj pasintaj la fabeloj
forŝiŝis el memoro man' ies nevidebla
kaj skribis ĝi denove fabelojn tie sangar,
de tempoj tute novaj apokalipson strangar.

Sed en animo mia ankoraŭ konservita
malgaja kanto estas, de l'tempo nebulita —
tra l'fendoj kvazaŭ ponto de la sopiroj pendus —
kaj ĝi min de la bordo de l' nuna tempo sendas

al bordo de l'pasinto malhela, malproksima:
 ĉi tiu mira kanto pri la bravul' sentima,
 kiun la morto estas sur la Balkana pinto
 per kuglo en la koro bravula atinginta,
 en lasta lukto kiam kondukis bandon sian,
 kaj kion diris li al ili ĉe l'adiaŭ...
 Kaj tiu kant' al mi nebulan la kurtenon
 de tiuj tagoj miraj per ia sorĉ' forprenas!
 Ribele re-ekbatas la kor' kun ard' pasinta:
 Balkanon vidas mi — kapturitan labirinton:
 stariĝas supro apud alia sorĉa, rava —
 por kaŝi konfiditan sekreton ian gravan
 vualis eble ili la fruntojn per nebuloj;
 kaj agloj super ili altiĝas fieruloj,
 al densaj la arbaroj rondiras akra-vide,
 timemajn kapreolojn spionas jen avide,
 en montoj kaj densaĵoj profunde enkaŝitajn,
 ĝis nun de hompiedo neniam trairitaj,
 kie neniu mano hakilon levis sian
 por rompi la virgecon plejsanktan poezian.
 Sub densa la ŝirmaĵ' de l'arbetaĵ' abunda
 bruetas en mallumo eterna kaj profunda
 la ondoj nevideblaj, — turniĝas konkurante
 kaj al arbarfolioj mistere susurante
 la sanktan testamenton de l'plej profunda fonto,
 por la pasinto sankta kaj sankta por estonto,
 la testament' aŭdita nur en ĉi-loko fora,
 sovaĝa, parolanta pri l'volo Di-sinjora.
 Kaj tiun dormon pacan eternan de l'arbaro
 malofte rompis nur milita la fanfaro,
 la tint' de sangavidaj glavoj, muĵ' venkanta,
 petegoj kaj malbenoj kaj lasta son' ĝemanta...

La tie mortfalintan bravulon de Balkano
 aperu vidas mi sur la memorekrano,
 tuj kiam rememoras mi kanton de l'poeto,
 de l'nekonata. Vortoj, jen, simplaj kaj profetaj,
 forportas la animon en sinforĝes' amara:
 „Tujkiam nokto venas kaj diaj steloj klaraj
 ekvibras sur la blua arkaĵo de l'ĉielo
 kaj la Balkan' ekkantas la kanton de ribelo...“
 Ho, la Balkan' maljuna, mi scias kiel kantas
 kaj kial kantas ĝi. La kor' pro ĝi sin fandas.
 Se aŭdus mi ĝin ree, almenaŭ dum momento,
 mi glorus Dion, ĉion, kaj mi kun kora sento
 forgesus, kio faras maldolĉa vivon mian,
 forgesus la mizeron, per kiu Granda Dio
 malbenis min, en sia koler' je tia sorto —
 ke daŭru mia granda malĝojo ĝis la morto...
 Unuafoje kiam mi aŭdis tiun kanton
 me noras mi — ĝi estis por mi surprizo granda,
 kunsoni kun aliaj ĝi igis mian koron,
 ke tiam ja si mem ekmiris mia koro:
 ĝi estis en densaĵoj, misteraj niaj ravaj
 en kiujn malamik' forpelis nin per glavo
 el paca ter' gepatra — en tiu loko, kie
 la tombon de l' bravulo patrino montris mia
 en herboj envolvitan kaj mutan... Ĉin nenio,
 nek tiun kanton viŝis for el memoro mia
 jam, kvankam multfoje kunpremis sin la koro
 pro kantoj kiel tiu, kaj antaŭ tomboj gloraj.

Al vi saluton lastan, infanaĵ tagoj oraj!
 Estonto malproksima, revita rozkolora
 tiame — en pasinton nun ankaŭ vi transiris,
 ekfloris ĝustatempe kaj tiel velkis mire —
 ne tamen vane velkis... Ĝi estis gloraj tagoj
 de kruelaĵoj kvankam, de sangoverŝaj agoj,

de dezertaĵ'. Postsignoj ankoraŭ konserviĝas
 en kampoj kaj arbaroj kaj baldaŭ ne foriĝos.
 Kaj kiam vent' ekblovos, per sanga spir' odoras,
 kaj blankas ostoj dise jetitaj en la foro,
 sentombaj sur ebenaĵoj, en valoj kaj sur rokoj,
 kaj meze de malhelaj, dezertaj cindrolokoj
 ruinigitaj muroj elstaras ĉi kaj tie
 riproĉas ŝajne mute al la ĉielo dia,
 ĉar ĝi al ili donis kruele sorton tian —
 estadi de l'pasinto restaĵ' melankolia.

Generacio venas por sortoj diferencaj
 kaj la pasinton oni forgesi jam komencas.
 Pri tiu ĉi pasinto, laŭ sia rememoro
 la bard' malgaja kantas al vi per kor' dolora.

trad. *Ilia Silvestriev.*

ИЗЪ ЧУЖБИНА

Юбилейният конгресъ

По случай XIX всемирнен есперантски конгресъ, отъ 16 юлий т. г. въ една отъ католическите черкви въ Данцигъ всѣка недѣля има служба на Есперанто, съ есперантско хорова пѣене и есперантска проповѣдь. Службитѣ се изпълняватъ отъ добре известниятъ и любимъ на българскитѣ есперантисти пасторъ Андрей Че. На тѣхъ присѣствуватъ и голѣмъ брой любопитни неесперантисти.

Въ близкия до Данцигъ курортенъ градъ Цопоть градскитѣ съветъ, въ свръзка съ конгреса, е наименовалъ една дълга алея „Есперанто“; алеята води до единъ плацъ, насаденъ съ цвѣтя и други растения, обзаведенъ съ пейки, водопади и пр., който сжщо е кръстенъ „Есперанто“. На тоя плацъ по време на конгреса ще се посади тържествено „юбилеенъ джбъ“ (jubilea kverko) на есперантското движение. Участникитѣ отъ разнитѣ краища на свѣта ще занесатъ по малко отъ земята на своята родина, за да расте джбътъ на истинска международна почва.

Следъ конгреса ще има поклонение на гроба на Заменхофъ въ Варшава (Полша). Полското правителство е разрешило безплатна виза за паспортитѣ на конгресиститѣ.

Подробности за конгреса дава редовно седмичниятъ вестникъ „Heroldo de Esperanto“. Всѣки записанъ конгресистъ ще го получава безплатно презъ м. юлий.

Научно съчинение на Есперанто

Женевскитъ психологъ Шарль Бодуенъ е написалъ на Есперанто съчинението си *La arto de memdisciplino*, което излѣзе като отдѣленъ номеръ на „Biblioteko Tutmonda“ (издание на голѣмото издателство R. Mosse въ Berlin, което издава в. Berliner Tageblatt).

Голѣмъ есперантски речникъ.

Издателската фирма Hirt & Sohn, Лайпцигъ, е издала и третия томъ отъ голѣмия есперанто-немски енциклопедически речникъ на Еугенъ Вюстеръ.

Сжщата фирма е издала редица есперантски книги, преводи отъ маджарски, каталунски, полски, руски, немски, френски, български, японски и др.

езици, под название: Internacia Mondliteraturo. От българската литература отделен номер на библиотеката образуват разказитъ отъ Г. П. Стаматовъ, преведени отъ Ив. Х. Кръстановъ.

Технически речници на Есперанто

Издателството на технически речници Chirson въ Парижъ е издало първия томъ отъ редица технически речници на петъ езика, между които и Есперанто.

Шведскиятъ принцъ издържалъ есперантски изпитъ. Принцъ Карлъ Шведски е издържалъ въ Стокхолмъ изпитъ по Есперанто и е получилъ „diplomo pri karableco“. Той е шурей на принцъ Леополдъ Белгийски, който е почетенъ председателъ на Belga Esperantista Ligo. Принцъ Карлъ Шведски фигурира между първитъ записани конгресисти за Данцигъ.

Есперанто въ вечернитъ училища въ Англия. Въ Англия има официални вечерни училища за възрастни. Въ програмата имъ, съ постановление на министра на народната просвѣта, е вписанъ като учебенъ предметъ и Есперанто. Презъ настоящата година въ Лондонъ въ 15 такива училища се е преподавалъ езикътъ Есперанто.

Esperanto en nia lando.

La granda ĉiutaga ĵurnalo „Mir“, en sia numero de la 7. VII. j. k., publikigas longan artikolon de At. D Atanasov sub titolo „Oficiala uzo de Esperanto“. Estas montrata serio da faktoj pri oficiala uzo de Esperanto kaj akcelata nia Ministro de Fervojoj sekvi la ekzemplon de Jugoslavio per meto de surskriboj en Esperanto en la internaciaj vagonoj.

— La ĉiutagaj ĵurnaloj sciigis kelkfoje faktojn pri sukcesoj de Esperanto.

— Estas fondita nova grupo en Ortakjoj.

ВЕСТИ — SCIIGOJ

Отъ Централния Комитетъ

— Съ изложение № 7931 отъ 9. VII. 1927 Ц. К. поднови постъпкитъ си предъ г. Министра на желѣзницитъ за поставяне есперантски надписи въ българскитъ вагони, които се употребяватъ за международни композиции (за експреса и конвенционала).

— Съгласно нареждане отъ Министерството на Вжтр. Работи и Нар. Здраве, всѣка една секция отъ Съюза ще трѣбва да има уставъ, надлежно утвърденъ отъ същото Министерство. — Ц. К. изготвя проектъ за типовъ уставъ на секциитъ, който, следъ като бжде предварително представенъ за одобрение въ М-вото, ще се съобщи на всички секции, за да си изработятъ въз основа на него своитъ устава и да ги представятъ чрезъ Съюза въ Министерството за утвърждение.

Мѣстна секция, която остане безъ утвърденъ уставъ, ще бжде разтуряна отъ властта.

— Въ Съюза се води статистика и се събира колекция отъ статии и съобщения за Есперанто въ българската преса. За да може тая статистика да бжде пълна, необходимо е съдействието на всички есперантисти: нека всѣки, който срещне въ вестникъ или списание статия или бележка за есперанто, да изпрати въ Съюза броя или изрѣзка съ означение на периодичното издание, отъ което е взета, течението и датата.

— Ц. К. благодари сърдечно на г-жа Ана Вичева за подаренитъ отъ нея 1000 лв. за „Bulgara Esperantisto“.

— Отъ предприетитъ до сега 17 търсения на суми по сждебенъ редъ, 11 сж преустановени: 6 длъжности изплатиха напълно дълговетъ си доброволно и 5 погасиха части отъ тѣхъ. Оставатъ за сега дѣла за водене 6. Систематизиратъ се постепенно документитъ за всички останали длъжности. Даденъ бѣ срокъ до 10 юлий да се направятъ рекламации по представенитъ на длъжницитъ смѣтки. *Понеже Ц. К. не е проучилъ още полученитъ рекламации, публикуването на списѣка на длъжницитъ се отлага за идния брой, за да не се допусне прибързано нѣкоя грѣшка.*

Отъ канцеларията

— Канцеларията разполага съ ограниченъ брой значки, които продава по следнитъ цени: голѣма съ надпись „Esperanto“ — 22 лв., срѣдна звезда на бѣло поле съ буквата „Е“ — 18 лв., малка звездичка — 16 лв. За пощ. разноски да се прибавя 3 лв. на 1 значка и 5 лв. за повече.

— Мнозина отправятъ запитвания, безъ да прибавятъ къмъ писмата си пощ. марка или отворено писмо за отговоръ. Напомняме имъ, че срѣдствата на Съюза трѣбва да се пестятъ. Съ удоволствие ще даваме отговори и обяснения на запитвания, придружени съ марка или карта за отговоръ.

Отъ редакцията

— Ето какъвъ трѣбва да бжде всѣки брой на „Bulgara Esperantisto“. Ако имаме още 300 нови абонати, останалитъ броеве могатъ да бждатъ като този, безъ да се смѣтатъ за двойни. А въ действителностъ повече отъ 600 стари абонати и членове на Съюза не сж се презаписали. Нека сторятъ това, и списанието ще увеличи обема си и ще оразнообрази материала си.

— Настоящиятъ брой е дво нъ. Преди конгреса ще излѣзе още единъ двоенъ брой (7/8), а следъ конгреса — последниятъ двоенъ (9/10), за да може отъ септемврий да се започне новата годишнина на списанието.

— Избѣгвайте честата промѣна на адреситъ си. Това причинява хаосъ въ администрацията на списанието. Нека всѣки си установи единъ постояненъ адресъ, па макаръ и да напусне това мѣсто, да му се препраща кореспонденцията — тъй ще бжде твърде много улеснена администрацията и съюзната канцелария.

Разни

За VII конгресъ на ромънскитъ есперантисти пжтуващитъ ще се ползватъ съ 50% намаление по ромънскитъ желѣзници. Направени сж постъп-

ки за безплатна виза на паспортитѣ. За подробности желяушцѣ да посетятъ конгреса нека се сбръщатъ къмъ г. Ст. Минковъ, Нишка 71, София, като прилагатъ и пош. марка или карта за отговоръ.

XIV Bulgara Esperanto-Kongreso.

— Depost la 15 de julio la kongreskotizo estas 30 lv

— La Ministerio de l'Internaj Aferoj per cirkulero № 7279 de la 6. VII 927 donas al la oficistoj de sia resoro, kiuj vizitos la kongreson, 8-tagan forpermeson, kiu estos dekalkulata de la laŭrajta jara forpermeso.

— La Ministro de la Agrikulturo kaj de la Ŝtataj bienoj per ordono № 3127 de la 7. VII 927 aranĝas, ke la oficistoj-esperantistoj de l'resoro de tiu Ministerio ricevu 8-tagan forpermeson, por partopreni je la kongreso. Tiuj ĉi 8 tagoj ne estos kalkulataj en la ordinara unumonata forpermeso, kiun rajtas ricevi ĉiu ŝtatoficisto.

— *Senpaga vizo de la pasportoj* de l'fremdaj gastoj. Sekve de peto de Bulg. Esp. Asocio, la Ministerio de l'Eksteraj aferoj ordonis al la bulgaraj legacioj en la najbaraj landoj vizi senpage la pasportojn de la esperantistoj, kiuj vizitos la XIV bulgaran Esperanto-kongreson. La ordono estas donita la 7. VII 927 per la sekvantaj N-roj: al Bukureŝto № 3231 al Belgrado № 3232, al Konstantinoplo № 3233, al Ateno № 3234. — La samideanoj, kiuj deziras ĝui tiun favoron, devos prezenti en la legacio kongres-dokumenton. Tian ni sendos al ĉiu samideano el la diritaj landoj, kiu aliĝos regule al la kongreso ĝis la 1-a de aŭgusto. Aliĝiloj estas senditaj al Bukureŝto, Belgrado, Konstantinoplo, Ateno kaj Samos-Vathy.

Ц Е А.

— За установяване на територия въ България е извършенъ отъ Ц Е А последенъ референдумъ между делегатитѣ.

— Обикновено чуждитѣ есперантисти търсятъ българското есперанство преди всичко чрезъ делегатитѣ на Ц Е А. Наша амбиция трѣбва да бжде да представимъ предъ външния свѣтъ всички населени мѣста, дето има есперантисти и дето чуждъ съидейникъ би могълъ да намѣри срѣда, въ която да се разбере. По отношение броя на делегатитѣ България е останала твърде назадъ. Не би ли могло да се намѣри поне по единъ есперантистъ за делегатъ въ градоветѣ: Русе, Бургасъ, Хасково, Шуменъ, Станимака, Кюстендилъ, Свищовъ, Габрово, Ески Джумая, Самоковъ, Нова Загора, Панагюрище, Горна Джумая, Карнобатъ, Петричъ, Провадия, Бѣла Слатина, Карлово, Лѣсковецъ, Орѣхово, Бѣла, Берковица, Кула, Фердиналъ, Анхиало, Орхане, Никополъ, Троянъ, Котелъ, Дрѣново, Брезникъ, Трънъ?

Nekrologo.

Dum la kuranta jaro ni perdis la sekvantajn samideanojn:

Stojan Dilsiz .v

18-jara, mortis la 3-an de januaro en Berkovica.

Ivan Mihailov

23-jara, stud. de agronomio, unn el la fervoraj fondintoj de la grupo „Fajrero“ en Radomir, mortis la 28-an de junio.

Pasan ripozon, karaj kunbatalintoj!

Фондъ

„Спасение на Съюза“

Първитѣ постжпления:

Антонъ Мюлеръ,	Пловдивъ	35	лв.
Ат. Д. Атанасовъ,	София	100	„
Киро Георгиевъ,	„	100	„
Георги Чавдаровъ,	„	100	„
Ас. Григоровъ,	„	100	„
Ст. Ненковъ,	„	50	„
Радка Д. Атанасова,	„	50	„
Рад. Тричковъ,	Враца	50	„
Цв. Костова,	София	30	„
Ф. Дървова,	„	30	„
П. Бояджиевъ.	„	25	„
Бор. Василевъ	„	22	„
Спиро п. Василевъ,	с. Ракитово	20	„
Сам. Сиди,	София	20	„
Кир. Йотовъ,	„	15	„
Сим. Бърдаровъ,	„	10	„
Вас. Лѣсева,	„	10	„
Nekonata Fraŭlino	„	33	„

Всичко 800 лв.

Това е въ началния моментъ. Дано върви все тѣй бърже!

Отъ Българския Есперантски Съюзъ

можете да си доставите:

За да изучите есперанто:

Курсъ по Есперанто за българи, отъ Ат. Д. Атанасовъ, V издание	22	лв.
Кратъкъ курсъ по Есперанто, отъ Ив. Сарафовъ	12	лв.

За да се усвършенствувате въ езика:

Есперантски Синтаксисъ, отъ З. Захариевъ 22 лв.

Есперантски речникъ:

Universala Vortaro, на 6 езика, 20 лв.

За да пропагандирате:

Възможенъ и нуженъ ли е междунар. помагаленъ езикъ, отъ проф. Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ III изд. 4 лв.

Есперанто, отъ Д-ръ Ив. Д. Шишмановъ, 2 лв.

Есперанто ще завладѣе свѣта, отъ Д-ръ Д. Гаврийски, 12 лв.

Ключъ на Есперанто (граматика и речникъ) 4 л.

Пликове, пропагандични марки и пр.

За да се запознаете съ миналото на движението

Rememoroj de Esperantisto (Ada), 20 лв.

Albumo de la bulgaraj esperantistoj 25 лв.

За неусетно изучаване говоримия Есперанто и весело прекарване на времето въ еспер. събрания:

Играта „Serĉoj kaj incitoj“ (100 шеговити въпроси и 100 отговори на картончета), 60 лв.

За прочитъ:

Anekdotaro 10 лв.

La Familio Gerak 15 лв.

Изпълняватъ се само предплатени поръчки!